

A Dél-Alföld és megyéinek gazdasági fejlettsége a GDP alapján

2011. február

Tartalom

A Dél-Alföld és megyéinek gazdasági fejlettsége a GDP alapján	2
Az egy főre jutó GDP alakulása.....	3
A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágankénti összetétele	8

Jelmagyarázat

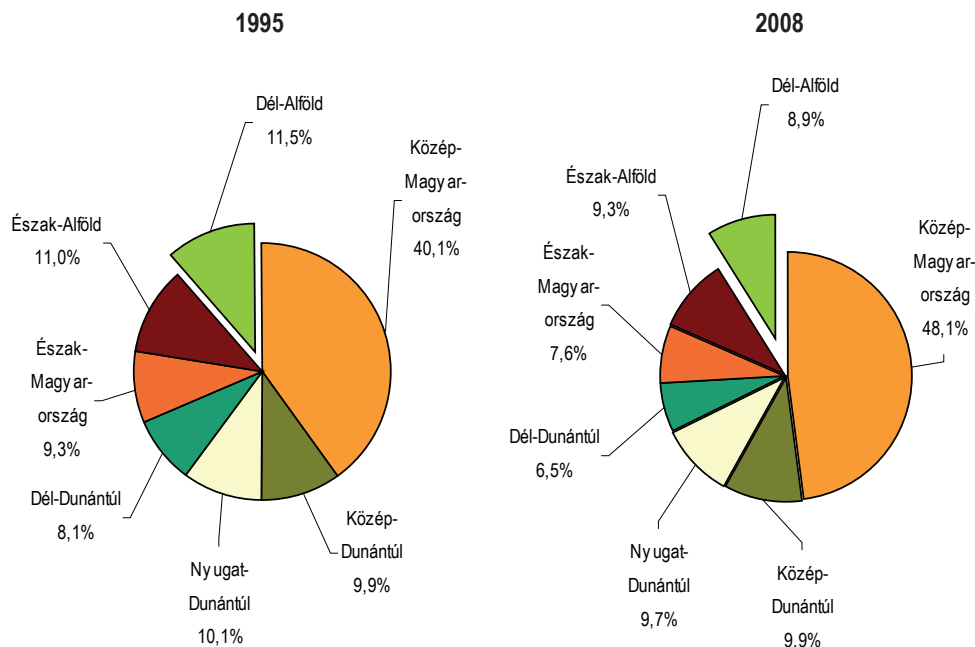
Elérhetőségek

A Dél-Alföld és megyéinek gazdasági fejlettsége a GDP alapján

A dél-alföldi régió gazdasági teljesítménye évről évre növekedett, ennek mértéke azonban az országosnál visszafogottabb volt. Az átlagosnál lassúbb fejlődés miatt a régió relatív helyzete 2006-ig folyamatosan romlott, 2007-től kezdődően viszont kismértékű javulás mutatkozott. A régióban 2008-ban – beszerzési áron – 2,4 ezer milliárd forint bruttó hazai termék (GDP) állítottak elő, az egy évvel korábbinál folyóáron számítva 7,3%-kal többet. A régiók közül 2008-ban a legdinamikusabb növekedés Dél-Alföldet jellemezte, ezt követte a közép-magyarországi régióé. Az országos átlagot (5,7%) meghaladó növekedés a korábban felhalmozott országoshoz viszonyított különbséget csak kissé mérsékelte. (2006-ban az országosan előállított GDP-nek a 8,8%-át, 2007-ben 8,7%-át, 2008-ban 8,9%-át a dél-alföldi régió adta.)

1. ábra

A GDP régiónkénti megoszlása

A területi GDP számítás kezdetéhez, az 1995-ös adatokhoz mért növekedés mértéke 2008-ban – folyóáron számítva – a régiók közül a Dél-Alföldön volt a legkisebb; a növekedés országosan több mint négy és félszeres, a régióban csak valamivel több, mint három és félszeres. 1995-höz képest a közép-magyarországi régió 8 százalékponttal növelte részesedését, a közép-dunántúli régió részesedése nem változott, a többi régió aránya viszont csökkent, legjobban a Dél-Alföldé.

A dél-alföldi régió megyéi 2008-ban sem azonos intenzitással teljesítettek. Bács-Kiskun megyében a GDP beszerzési áron számított értéke 951, Csongrád megyében 841, Békés megyében 581 milliárd forint volt. Az egy évvel ezelőttihez viszonyított növekedés Bács-Kiskun megyében volt a legintenzívebb, 8,8%, ezt követte Csongrád 6,9, majd Békés 5,5%-kal. 2008-ban a dél-alföldi GDP 40%-át Bács-Kiskun, 25%-át Békés, 35%-át pedig Csongrád megyében állították elő, az 1995. évihez képest Bács-Kiskun megye hozzájárulása 2,7, a Csongrád megyei 0,5 százalékponttal emelkedett, a Békés megyei 3,1 %-kal csökkent. Az országos teljesítményhez 2008-ban Bács-Kiskun megye 3,6, Csongrád megye 3,1, Békés megye 2,2%-kal járult hozzá, az 1995. évihez képest mind a három megyében csökkent az arány, legjobban a Békés megyei.

Az egy főre jutó GDP alakulása

Dél-Alföld fejlődését és a többi régióhoz viszonyított fejlettségét a népességre vetített GDP nagysága és változása mutatja. A régióban a fajlagos mutató értéke 2008-ban 1783 ezer Ft volt, amely az előző évihez képest folyó áron számítva az országos 5,8%-ot meghaladva, 8,0%-kal növekedett. Így az országoshoz viszonyított különbség a 2007. évihez képest egy százalékponttal mérséklődve, 33% lett. A GDP fajlagos mutatója minden régióban növekedett, legjobban a Dél-alföldön. A GDP 1995-ös adataihoz képest a népességre vetített érték országoshoz viszonyított lemaradása a Dél-Alföldön 18 százalékpontot meghaladóan nőtt, ami az ország régiói között a legnagyobb. Az országos átlagtól való elmaradás 2008-ban Észak-Alföld és Észak-Magyarország esetében meghaladta a Dél-Alföldit.

1. tábla

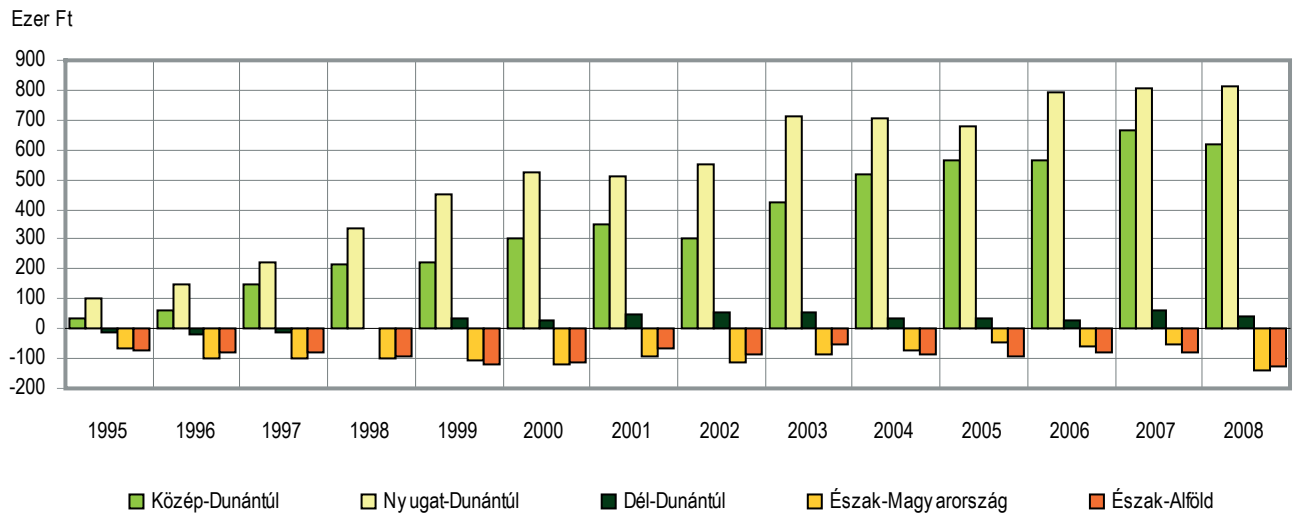
Az egy főre jutó GDP alakulása a régiókban

Megnevezés	Egy főre jutó GDP, ezer Ft		Az országos átlagtól való eltérés, %		Rangsor az egy főre jutó GDP alapján	
	1995	2008	1995	2008	1995	2008
Közép-Magyarország	796	4 424	43,1	66,0	I.	I.
Közép-Dunántúl	506	2 398	-9,1	-10,0	III.	III.
Nyugat-Dunántúl	574	2 594	3,2	-2,7	II.	II.
Dél-Dunántúl	459	1 825	-17,5	-31,5	V.	IV.
Észak-Magyarország	404	1 643	-27,4	-38,4	VI.	VII.
Észak-Alföld	403	1 657	-27,6	-37,8	VII.	VI.
<i>Dél-Alföld</i>	<i>473</i>	<i>1 783</i>	<i>-15,0</i>	<i>-33,1</i>	<i>IV.</i>	<i>V.</i>
Ezen belül: Bács-Kiskun megye	450	1 787	-19,2	-33,0	10.	14.
Békés megye	444	1 553	-20,2	-41,7	12.	18.
Csongrád megye	530	1 983	-4,8	-25,6	5.	8.
Ország összesen	556	2 665	-	-	-	-

2008-ban az egy főre jutó GDP alapján a régiók közötti különbségek erősödtek; a rangsor élén álló Közép-Magyarország előnye a rangsor végén helyet foglaló Észak-Magyarországgal szemben, illetve a 2007. évi akkor utolsó helyen álló Észak-Alföldihez képest egyaránt 2,7-szeres. Amennyiben a Közép-Magyarország főváros miatti kiugró teljesítményét figyelmen kívül hagyjuk és a második legmagasabb értéket képviselő Nyugat-Dunántúl 2008. évi egy főre jutó GDP értékét viszonyítjuk az Észak-Magyarországhoz, és a 2007. évit az Észak-Alföldéhez akkor a különbség már mind a két esetben mérsékeltebb, 1,6-szeres. Dél-Alföld fajlagos mutatója 2008-ban a Közép-Magyarországinak a négytizede, a Nyugat-Dunántúlinak a héttizede volt; a 2007. évihez képest a lemaradás mind a két esetben kissé mérséklődött.

A mutató alapján 1995-ben Dél-Alföld a régiók rangsorában még a 4. volt. A többi régióhoz viszonyított mérsékeltebb növekedés miatt azonban 1999-ben lecsúszott az 5. helyre, ahonnan azóta sem sikerült feljebb lépnie. Az utóbbi két évben a Dél-Alföld mögött álló két régióval – Észak-Magyarország és Észak-Alföld – szembeni különbség növekedett; az előtte állók közül a közép- és dél-dunántúli régiókhoz képest az elmaradás mérséklődött, a közép-magyarországi és a nyugat-dunántúli régió viszont tovább növelte az előnyét. A dél-alföldi régióban előállított produktum növekedésének 2008. évi üteme bár meghaladta a közvetlenül előtte álló Dél-Dunántúléét, azonban ez a növekedés még nem volt elég a rangsorban való előbbre lépésre, csupán a lemaradást csökkentette az egy évvel korábbi héttizedére. 1995-ben a dél-alföldi régió fajlagos mutatója az országos átlagnál még csak 15, 2008-ban már 33%-kal kisebb. A következő ábra a régiók fajlagos GDP-jének a dél-alföldihez – Közép-Magyarország nélküli – viszonyított különbségét mutatja.

A régiók egy főre jutó GDP-jének a Dél-Alföldihez viszonyított különbsége

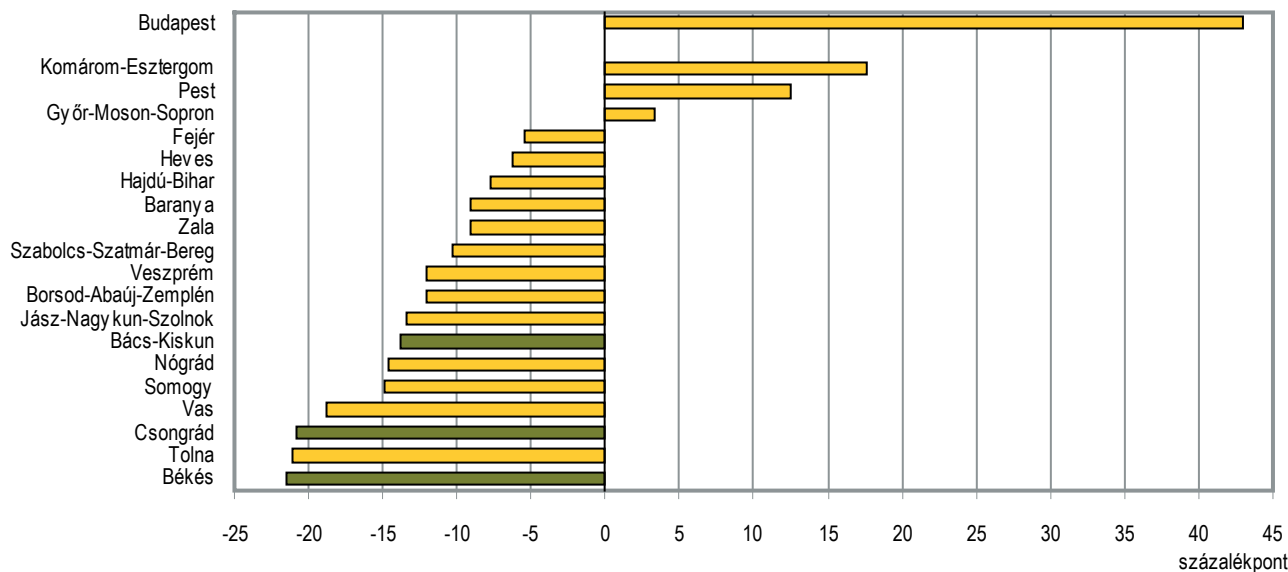
A régió belül a gazdasági fejlettség tekintetében Békés megye van a leghátrányosabb helyzetben, az országoshoz képest a leszakadás itt a legnagyobb. A GDP fajlagos értéke 1995 és 2008 között Békés megyében növekedett a legkevesbé, az országoshoz viszonyított aránykülönbség viszont Csongrád megyében 2008-ban több mint ötszöröse az 1995. évinek. A régió másik két megyéjében is kiugróan magas lett a különbség; Békésben kétszeres, Bács-Kiskunban 1,7-szeres. Csongrád az egy főre vetített GDP alapján 2008-ban a Budapesttel együtt képzett országos rangsorban az egy évvel korábbi 9. helyről eggyel feljebb került a 8.-ra, Bács-Kiskun a 15.-ről a 14.-re lépett, Békésnek az előrelépés nem sikerült, így továbbra is a 18. helyen állt, ehhez képest a legjelentősebb visszaesés Békés megyét jellemezte.

Csongrád megye a régió legfejlettebb megyéje. 1995-ben a megye teljesítménye mindössze 5 százalékponttal maradt el az országos átlagtól, ugyanakkor a megyék átlagánál 16%-kal nagyobb volt; a 2008. évi fajlagos mutatója a megyék átlagától kismértékben, 0,9%-kal maradt el, az országosnak azonban csak a háromnegyedét teljesítette. A relatív gazdasági fejlettség 1995 és 2008 közötti változásának nagyság szerinti megyei sorrendjében Csongrád a 17. helyre sorolódott, mindössze Tolnát és Békést hagyva maga mögött. A visszafogottabb növekedés miatt 1995 és 2008 között a fajlagos mutató országoshoz képest 21 százalékpontot romlott.

A területi GDP számítás két szélső évében a fajlagos mutatók országoshoz viszonyított különbsége alapján a régió három megyéje közül Bács-Kiskun megye relatív teljesítménye csökkent a legkevesbé. Fajlagos mutatójának országoshoz viszonyított aránya ezen időszakban – a másik két megyeihez képest kisebb mértékben – 14 százalékponttal csökkent. Az időszak közbe eső éveiben a megye teljesítménye nagyon hullámzóan alakult: 1998-ban, az akkori produktuma alapján lecsúszott a hét leghátrányosabb helyzetű megyék csoportjába. A megye fajlagos mutatója 1995-ben az országosnak a 81, a megyék átlagának a 98%-át teljesítette; 2008-ban az arányok 67 és 89% voltak. A megyék relatív fejlettségi rangsorában a megye a 13.

3. ábra

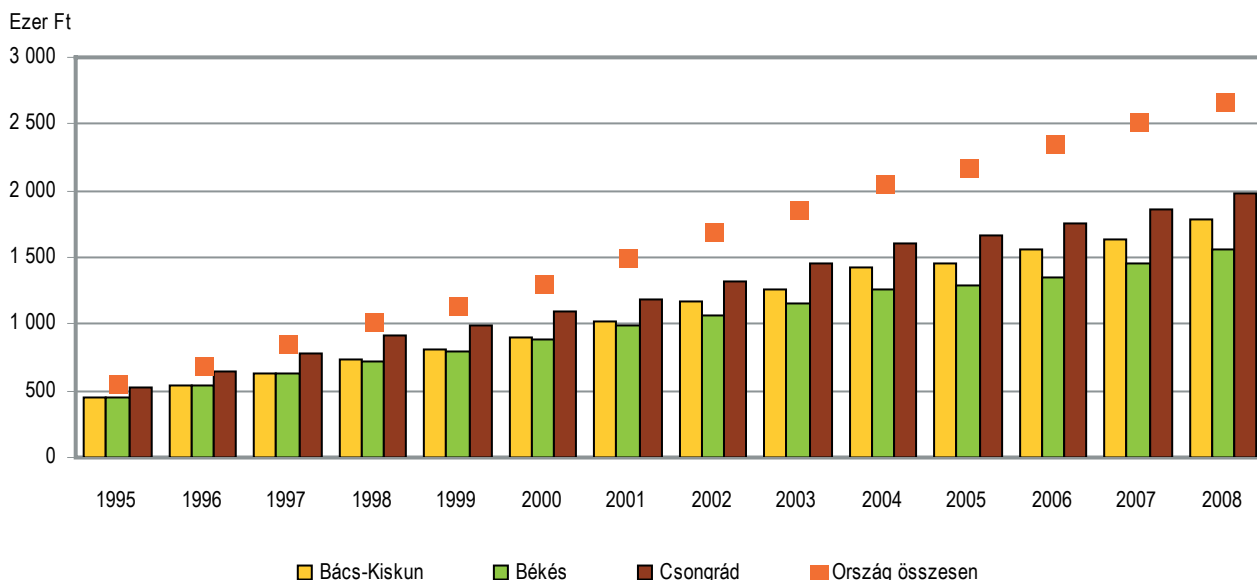
A megyék relatív fejlettségének változása az egy főre jutó GDP alapján, 1995–2008 között

Békés megye relatív helyzete 1995 és 2008 között 22 százalékponttal rosszabbodott. Az egy főre jutó GDP értéke 1995-ben még megközelítette az országos átlag 80, és kissé meghaladta a megyék átlagának 97%-át; az időszak végére azonban mind a két arány jelentősen, 58 illetve 78%-ra csökkent. A fajlagos GDP alapján Békés megye korábban is a régió legelmaradottabb megyéje volt, ami jelenleg sem változott; az időszak során kialakult relatív fejlettségi rangsorban az utolsó helyen áll.

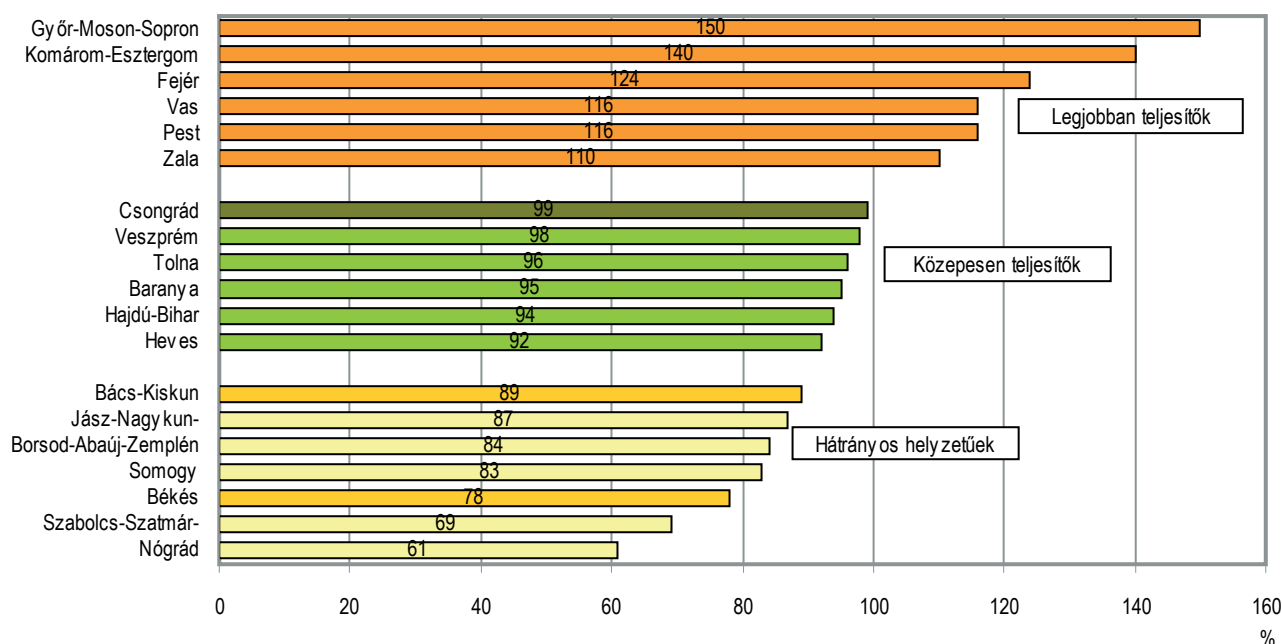
4. ábra

A megyék relatív fejlettségének változása az egy főre jutó GDP alapján, 1995–2008 között

A népességátlagos GDP alapján a megyék három csoportba sorolhatók. Az első csoportba a legjobban teljesítők tartoznak, ahol a mutató értéke meghaladja a megyék átlagát. A középső csoportba azon megyék sorolhatók, amelyeknél a mutató eléri, illetve meghaladja a 90%-ot. E csoport tagja Csongrád megye.

Az egy főre jutó GDP a megyék átlagához viszonyítva, 2008

A fajlagos GDP alapján Békés megye 1997-ben került a hét legfejletlenebb (Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy, Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg) megyét alkotó csoportba, ahol a fajlagos fejlettség nem érte el a megyék átlagának 90 százalékát.

2. tábla

Az egy főre jutó GDP a hét leghátrányosabb helyzetű megyében

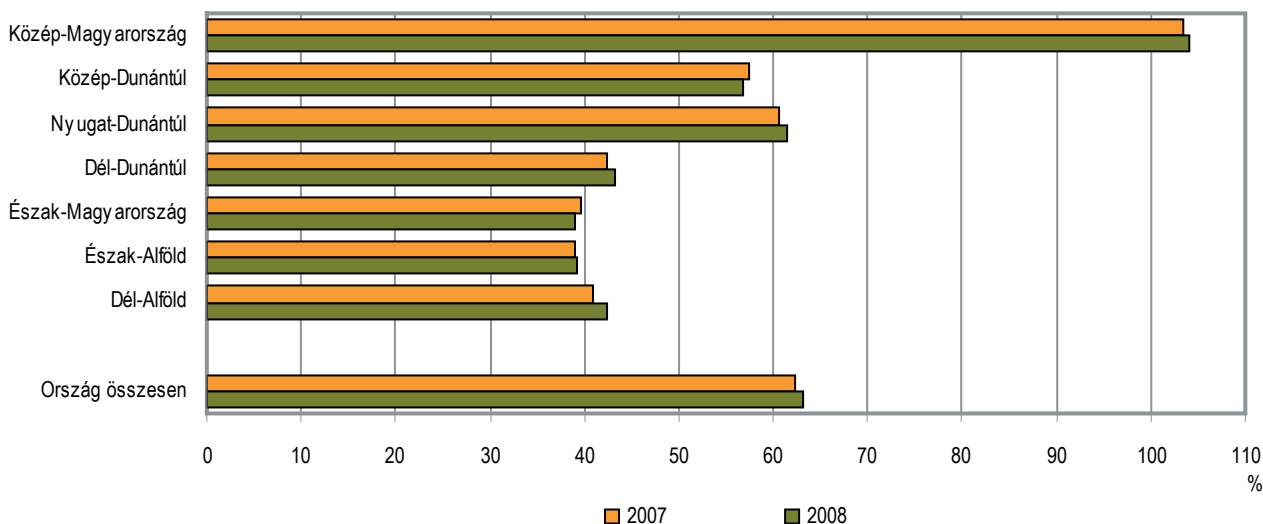
Megye	1997	2008	1997	2008	1997	2008
	ezer Ft		az országos átlag %-ában		a megyék átlagának %-ában	
<i>Bács-Kiskun</i>	634	1 787	74,0	67,0	91,8	89,3
Jász-Nagykun-Szolnok	646	1 732	75,4	65,0	93,5	86,6
Somogy	602	1 664	70,3	62,4	87,1	83,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	589	1 680	68,8	63,0	85,3	84,0
<i>Békés</i>	624	1 553	72,9	58,3	90,4	77,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	500	1 384	58,4	51,9	72,5	69,2
Nógrád	451	1 212	52,7	45,5	65,3	60,6
7 megye együtt	584	1 602	68,2	60,1	84,6	80,1

Békés fajlagos GDP-jének országos átlaghoz mért relatív romlása az azóta eltelt időszakban másfélszeresére emelkedett, ez több mint a hét legfejletlenebb megye átlagáé. Az 1997 és 2008 közötti időszakban ekkora mértékű romlás az elmaradott megyék egyikében sem következett be. A vizsgált időszakban a megyék átlagához képest az elmaradás mértékének a növekedése a hét kiemelt megye közül ugyancsak Békés megyében a legnagyobb, több mint kétszeres. Jász-Nagykun-Szolnok megye teljesítménye is nagymértékű romlást mutat; az országoshoz képest az elmaradás négytizeddel emelkedett, a megyék átlagához viszonyítva 2008-ban kétszerese az 1997. évinek.

2008-ban az egy főre jutó bruttó hazai termék a nemzetközi összehasonlításban használt vásárlóerő-paritáson több mint 16 ezer PPS¹⁾ volt, mintegy 4,6%-kal nagyobb a 2007. évinél, ugyanakkor 35,2%-kal kisebb az uniós átlagnál. Egyedül a közép-magyarországi régió mutatója volt nagyobb, mint az EU-27 átlaga, a közép- és nyugat-dunántúli régió teljesítménye meghaladta az átlag felét, a többi régióé azonban ennél nagyobb lemaradást mutat. A dél-alföldi régió fejlettségi szintje az egy évvel korábbihoz képest kissé javult, 2008-as teljesítménye 10,9 ezer PPS, ami az uniós átlag valamivel több mint négyzetedét érte el.

6. ábra

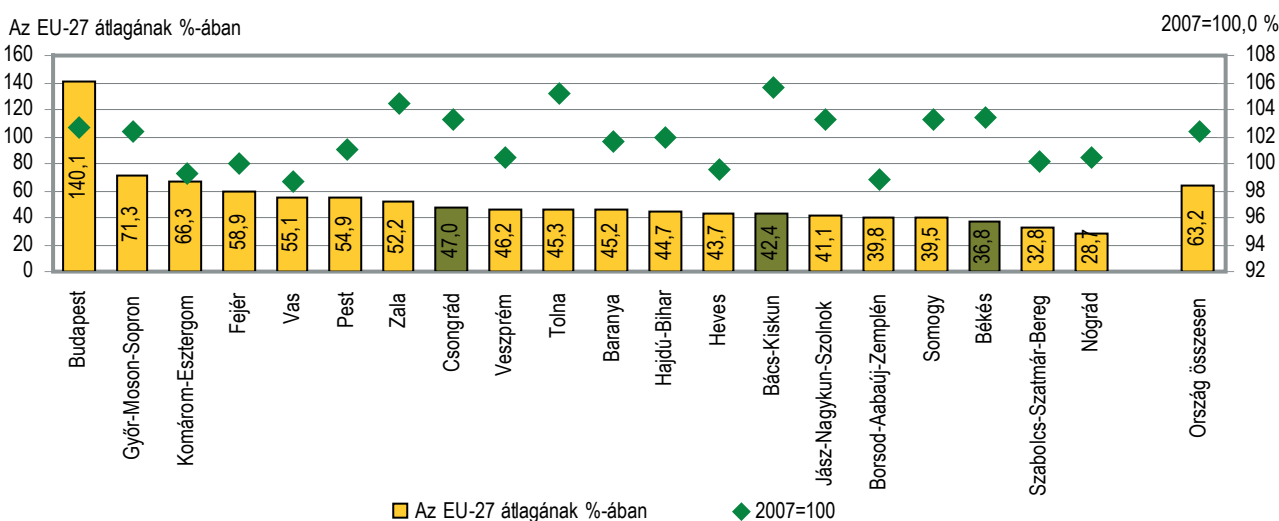
Az egy főre jutó GDP az EU-27 átlagának %-ában

A megyék rangsorát Budapest (44%-kal nagyobb az uniós átlagnál) után Győr-Moson-Sopron vezeti, ahol a fajlagos mutató értéke vásárlóerő-paritáson számítva 27%-kal kisebb, mint az uniós átlag. A dél-alföldi régió megyéi közül Csongrád megye fajlagos mutatója 12,1 ezer, a Bács-Kiskun megyei 10,9 ezer, a Békés megyei 9,5 ezer PPS volt; ezen értékekkel a tagországok átlagának a 48, 43 és 38%-át érték el.

7. ábra

Az egy főre jutó GDP vásárlóerő-paritáson, 2008

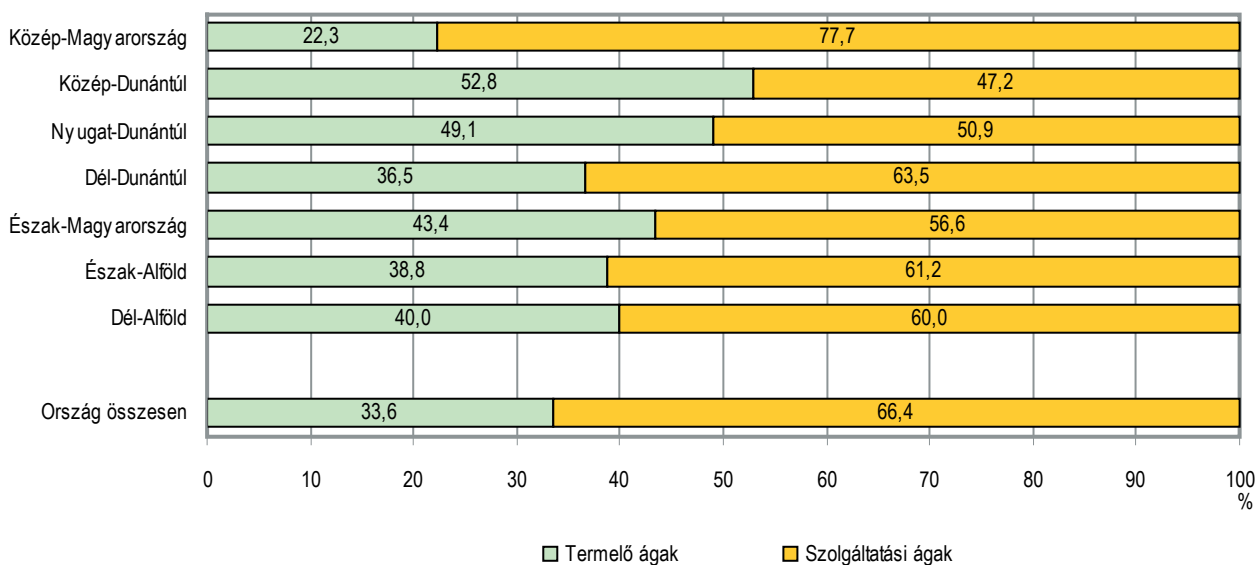
¹⁾ PPS: Az Európai Unióban végzett összehasonlítás mértékegysége, ami nagyságrendileg az eurónak felel meg. A 2009 szeptemberében rendelkezésre álló uniós adatok alapján.

A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágankénti összetétele

A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágankénti megoszlása országosan 2008-ban is a termelő ágak egyharmados, a szolgáltató ágak kétharmados részarányát mutatja. Az egyes régiók ettől eltérő arányokkal rendelkeznek: a termelő ágak aránya Közép- és Nyugat-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon az országos átlagnál jóval magasabb, Közép-Magyarországon viszont a szolgáltatási ágazatok részesedése kiugróan magas. A dél-alföldi régióban a bruttó hozzáadott érték 40%-át a termelő ágak, 60%-át a szolgáltató ágak teljesítették.

8. ábra

A termelő ágak és a szolgáltatás aránya a bruttó hozzáadott értékből a régiókban, 2008

A termelő ágak közül a mezőgazdaság hozzájárulása a 2008. évi bruttó hozzáadott értékhez, arányaiban, a dél-alföldi régióban a legmagasabb 11,8%; az ipar, építőipar együttes hányada viszont csak 28,1%, ami Közép-Magyarország és Dél-Dunántúl után a harmadik legkisebb. Országosan az arányok 4,2 és 29,3%. A dél-alföldi régióban a mezőgazdaság kiemelkedő szerepét mutatja, hogy az ágazat bruttó hozzáadott értékének negyedét e régió állítja elő. Az iparosodottabb régiókban – Közép- és Nyugat-Dunántúl – az ipar, építőipar részaránya 40% feletti, ugyanakkor a két ágazat együttes bruttó hozzáadott értékének csupán 16, illetve 14%-át adják. A termelő ágakon belül a Dél-Alföldön a mezőgazdaság adja a 29,6%-ot, míg az ipar, építőipar a 70,4%-ot. A többi régióban – Dél-Dunántúl (24,2%) és Észak-Alföld (23,8%) kivételével – és országosan is a mezőgazdaság részaránya ennél jóval kisebb, így természetesen az ipar, építőiparé együttesen nagyobb.

A szolgáltatási ágak közül a Dél-Alföldön csak a szálláshely-szolgáltatás, az oktatás és egészségügy részesedése haladta meg az országost, a többi ágazaté kisebb-nagyobb mértékben elmaradt attól. A szolgáltatás bruttó hozzáadott értékének több mint fele a központi régióban valósult meg, ezt követően a két alföldi régió részesedése ugyan messze elmaradt az előbbtől, de valamivel nagyobb, mint a többi régióban. A 2007. évihez képest országosan – a pénzügyi közvetítés kivételével – valamennyi ágazat produktuma emelkedett; a Dél-Alföldön csak a szállítás, raktározás hozzájárulása csökkent; a mezőgazdaságé, az iparé, a szálláshely-szolgáltatásé, az ingatlanközvetítésé és az egészségügyé viszont az átlagosnál jobban növekedett.

A GDP gazdasági ágankénti összetételét tekintve a dél-alföldi régió megyéiben a termelőágak és a szolgáltatási ágak aránya között néhány százalékpontos különbség van; a termelőágak aránya Bács-Kiskun megyében a legnagyobb, 41%, a szolgáltatási ágaké Csongrád megyében kiugró, 62% volt 2008-ban. A termelő ágakon belül a mezőgazdaság részesedése Békés megyé-

ben, az ipar, építőiparé Bács-Kiskun és Csongrád megyében volt nagyobb mint a régiós átlag. 2008-ban az ország mezőgazdaságból származó bruttó hozzáadott értékének 9,4%-át Bács-Kiskun megyében állították elő, Békés és Csongrád megye részaránya 8,1 és 7,2%; az ipar, építőipar országosból való részesedése Bács-Kiskun és Csongrád megyében 3,6 és 3,0%, Békésben 1,8%-ot tett ki.

3. tábla

A bruttó hozzáadott érték megoszlása terület és gazdasági ág szerint, 2008

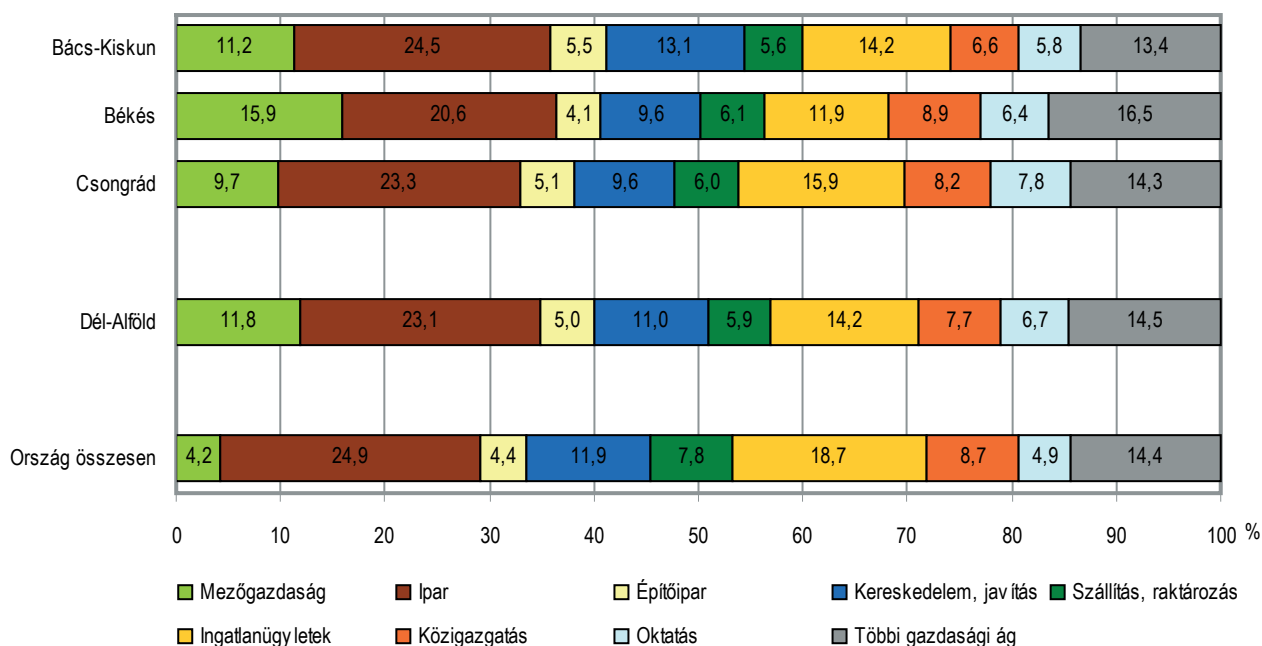
(Százalék)

Régió/megye	Mezőgazdaság	Ipar, építőipar	Szolgáltatás	Összesen
Közép-Magyarország	8,7	35,4	56,3	48,1
Közép-Dunántúl	11,3	16,2	7,0	9,9
Nyugat-Dunántúl	12,7	14,4	7,4	9,7
Dél-Dunántúl	13,6	6,2	6,2	6,5
Észak-Magyarország	8,7	9,9	6,4	7,6
Észak-Alföld	20,3	9,4	8,6	9,3
<i>Dél-Alföld</i>	24,7	8,5	8,0	8,9
Ezen belül: Bács-Kiskun megye	9,4	3,6	3,1	3,6
Békés megye	8,1	1,8	1,9	2,2
Csongrád megye	7,2	3,0	2,9	3,1
Ország összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

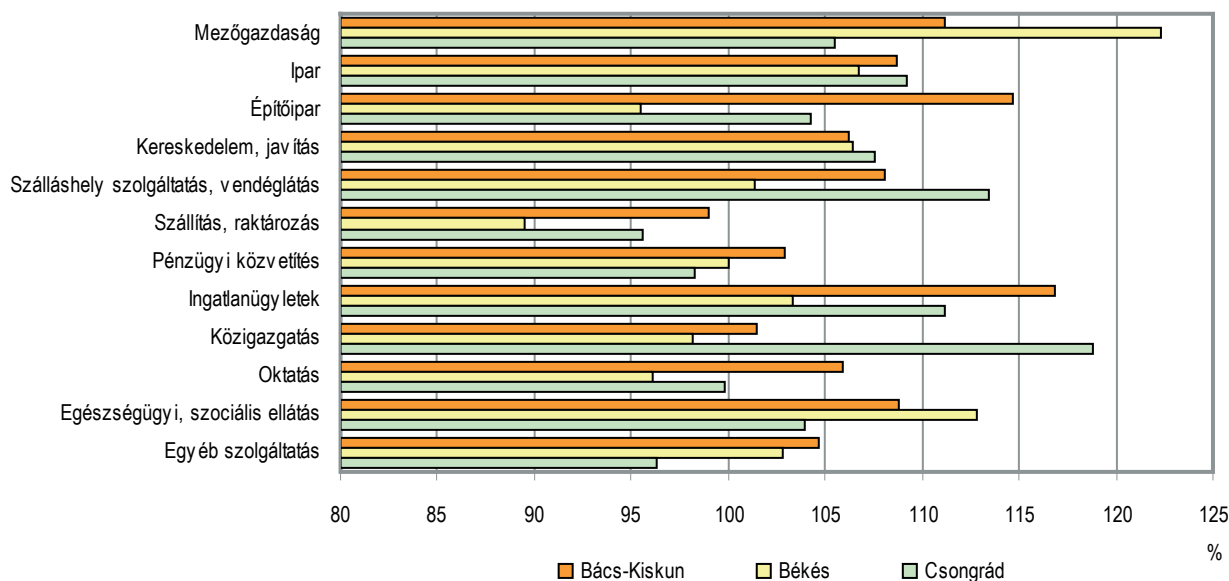
A szolgáltatási ágakon belül mind a három megyére jellemző, hogy az oktatás és az egészségügy aránya országos átlag feletti, de emellett Bács-Kiskun megyében a kereskedelem, javítás, Békésben a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és a közigazgatás hozzájárulásának aránya is nagyobb, mint országosan.

9. ábra

A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágankénti megoszlása, 2008

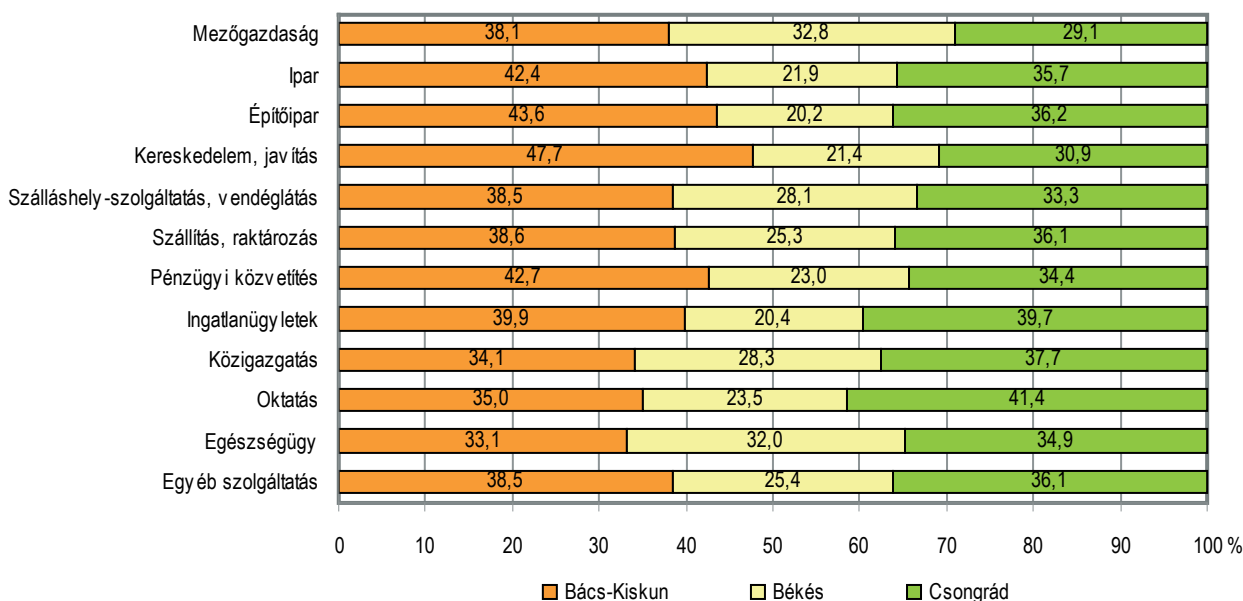

A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti változása a Dél-Alföld megyéiben, 2008 (2007=100,0)

Az egy évvel korábbihoz képest az országosnál jobban emelkedett Bács-Kiskun megyében az ipar, építőipar, szálláshely-szolgáltatás, az ingatlanközvetítés, a pénzügyi közvetítés és az egészségügy; Békésben a mezőgazdaság, az ipar, építőipar, a pénzügyi közvetítés és az egészségügy; Csongrádban az ipar, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, az ingatlanközvetítés és az egészségügy hozzájárulása.

A megyék hozzájárulásának aránya a Dél-Alföldön az egyes gazdasági ágak bruttó hozzáadott értékéhez, 2008

A gazdasági ágak bruttó hozzáadott értékéhez a megyék hozzájárulása 2008-ban is helyenként jelentős eltérést mutat. A közigazgatás, az oktatás és az egészségügy kivételével a többi gazdasági ágon belül Bács-Kiskun megye produkuma a legnagyobb.

Jelmagyarázat

- + = Előzetes adat
- .. = Az adat nem ismeretes
- = A megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő

ISBN 978-963-235-306-7

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Végh Zoltán igazgató

További információ: Szűcs Anna tájékoztatási osztályvezető

Telefon: (+36) 62-623-857, e-mail: anna.szucs@ksh.hu

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36) 62-623-800